

HANNU SALMI

MATTI JA TEPPO – KANSANLAULAJAT JA MUUTTUVA MUSIIKKIKULTTUURI

[Post print -versio artikkelista kirjaan *Toisen soinnun etsijät. Turkulaisen populaarimusiikin villit vuodet 1970–2017*. Toim. Pertti Grönholm ja Kimi Kärki. Turun Historiallinen Yhdistys, Turku 2017, 53–61.]

Veljekset Matti ja Teppo ovat suomalaisen musiikkielämän tunnetuin duo. Vuonna 1949 syntynyt Matti ja vuonna 1948 syntynyt Teppo Ruuhonen ovat enemmän kuin duo, sillä heitä voi kutsua myös tavamerkiksi tai käsitteeksi, jonka osat eivät olisi mahdollisia ilman kokonaisuutta. Matti ja Teppo esiintyvät yhdessä, ja juuri erottamattomana kokonaisuutena he ovat tulleet valtakunnallisiksi julkisuuden henkilöiksi. Samalla he ovat turkulaisuuden symboleita: usein viittaus Mattiin ja Teppoon on tavalla tai toisella viittaus turkulaisuuteen. Erityistä Matin ja Tepon uralla on myös pitkäkestoinen tähteys, joka on ulottunut 1960-luvun lopulta tähän päivään. Laulajat edustavat sodan jälkeen syntyneitä sukupolvia, ja he ovat ikääntyneet yhtä matkaa kuulijoidensa kanssa.

Mielikuvaa Matista ja Teposta hallitsevat sellaiset Matti Ruuhosen säveltämät kappaleet kuin ”Kissankultaa” (1970), ”Näitä polkuja tallaan” (1981), ”Joka päivä töitä teen” (1982) ja ”Kaiken takana on nainen” (1986). ”Kissankultaa” perustui Tuula Valkaman tekstiin, mutta 1980-luvulla yhteistyö VeePee Lehdon kanssa synnytti todellisen hittiputken. Arkipäivää ja sen tunnedynamiikkaa käsittelevät tekstit olivat pohjana ennennäkemättömälle menestykselle. LP-levyt *Et voi tulla rajan taa* (1981) ja *Pidä itsestäsi huolta* (1982) myivät tuplaplatinaa.

Vuonna 1991 Uusi kansanmusiikki -lehti kutsui Mattia ja Teppoa ”kansanlaulajiksi”. Näkemys pohjautui tosiasiaan, että tuossa vaiheessa duon äänitteiden yhteenlaskettu myyntimäärä lähestyi miljoonaa. Eikä kansansuosiolla tunnu olevan loppua. Vuonna 2017 Matin ja Tepon äänitteitä on myyty jo lähes 1,5 miljoonaa kappaletta. Menestyksen merkitystä korostaa se, että suosion pohjana ovat olleet Matti Ruuhosen omat sävellykset, vuosikymmenestä toiseen. ”Kansanlaulajuuden” kannalta olennaista on myös, ettei suosio ole vain äänitteiden ympärille syntynyttä, vaan Matti ja Teppo ovat kiertäneet Suomea ahkerasti, ”Joka päivä töitä teen” -laulun hengessä. Parhaimmillaan keikkoja oli vuosittain lähes 250. Vaikka Matti ja Teppo edustavat suomalaista iskelmää, musiikillisesti heidän uransa on monipuolinen ja osoittaa pop- ja rockkulttuurien välisen rajapinnan

lähtökohtaisen epäselvyyden. Ruuhosen veljekset ovat 1970-luvulta lähtien toimineet myös tuottajina, joiden kädenjälki ulottuu lavealle. Tässä mielessä näkemys ”kansanlaulajista” on myös yksipuolinen, sillä Matti ja Teppo ovat pitkäjänteisesti osallistuneet musiikkiteollisuuden rakentamiseen Suomessa.

Iskelmän lähteet

Matti ja Teppo ovat 1980-luvulta lähtien olleet leimallisesti iskelmä-Suomen edustajia, mistä kertoo sekin, että he saivat vuonna 2004 Iskelmä-Finlandia-palkinnon. Edellisenä vuonna tunnustuksen oli saanut Kari Tapio. Mattin ja Tepon ura on kuitenkin musiikillisesti monimuotoinen – tai ainakin se on monimuotoisempi kuin ensinäkemältä voisi vaikuttaa. Kun haastattelin Matti ja Teppo Ruohosta maaliskuussa 1991, he kertoivat nuoruuden intohimoisesta musiikinkuuntelusta. Radio Luxembourg oli keskeinen vaikutteiden väylä, ja oman magnetofonin saaminen antoi mahdollisuuden koota suosikkeja talteen. Ensimmäinen nauhoite oli Teppo Ruuhosen muistikuvan mukaan Beatlesin ”She Loves You”. Melodinen pop kiinnosti veljeksiä erityisesti, ja mieleen olivat jääneet esimerkiksi The Four Seasons, Walker Brothers – ja legendaarinen Spector-soundi, muun muassa Tina ja Ike Turnerin vuonna 1966 levyttämässä klassikossa ”River Deep, Mountain High”.

Matti ja Teppo Ruuhonen kävivät lapsina molemmat Turun musiikkiopistoa, jossa he opiskelijat viulua ja pianoa. Kolme vuotta Mattia vanhempi isovelji Seppo oli niin ikään lahjakas laulaja, ja hänestä tuli sittemmin yksi Suomen tunnetuimmista tenoreista. Seppo Ruuhonen opiskeli Wienin Valtionopperan studiossa ja Wienin musiikkikorkeakoulussa juuri samaan aikaan, kun Mattin ja Tepon ura alkoi kotimaassa. Jo lapsena Ruuhosen veljekset esiintyivät televisio-ohjelmassa *Sirkus Papukaija*, joka lähetettiin joka toinen sunnuntai. Ohjelmassa veljekset esiintyivät kvartetina yhdessä Matti Salmisen kanssa. Laulajapojat olivat esiintyneet yhdessä jo aiemminkin, sillä Helsingin Sanomien 50-vuotishaastattelussa Seppo Ruuhonen muisteli, miten ”kolme Ruuhosen veljestä ja uimaripoika nimeltä Matti Salminen rakensivat kovan luokan tiernapoikaesityksen”.

Seppo, Teppo ja Matti esiintyivät 1960-luvun alussa nimellä Trio Setema, ja kokoonpano esiintyi niin häissä kuin hautajaisissakin. Trion aikaan oli tavallista, että Matti ja Teppo esiintyivät kahdestaan ja Seppo esitti sooloja. Kun Seppo Ruuhosen klassisen musiikin koulutus ja ura käynnistyi, Matti ja Teppo jatkoivat folkmusiikista iskelmän suuntaan. Myöhemmin veljesten tiet ovat yhtyneet satunnaisesti niin televisiossa kuin levytysstudiossakin. Jälkimmäisestä kertoo muun muassa vuonna 1984 äänitetty Antti Hyvärisen sovittama ja Pertti Reposen sanoittama Tommaso Albinonin ”Adagio”.

Matin ja Tepon yhteiselle uralle ratkaiseva käännekohta oli osallistuminen Ponnahdus pinnalle -kilpailuun vuonna 1966. He lauloivat lähinnä folkmusiikkia, joka oli ajan hengessä. Veljekset muistelevat, että Turussa oli noihin aikoihin kaksikin folkklubia, ja usein he esiintyivät TVO:n tiloissa yliopiston kupeessa. Ohjelmistossa oli aikakauden folkhittejä ja kansanlauluja. Matin ja Tepon haastattelussa ilmeni myös samanaikainen kiinnostus ranskalaista musiikkia, kuten Gilbert Bécaud' ta, kohtaan. Matti Ruohonen on muistellut saaneensa vaikutteita ranskalaisista kappaleista omiin sävellyksiinsäkin. Yhteistä suomalaisen iskelmän ja ranskalaisen chansonin välillä on pyrkimys tarinankerrontaan, ja Matin ja Tepon tuotannossa tarinallisuus on olennainen elementti. Haastattelussa Matti muisteli myös esittäneensä ranskalaisia lauluja keikoillaan – vaikkei hän ranskaa osannutkaan. Tanssilavalla kuultiin itse keksityllä ”ranskan kielellä” muun muassa Seppo Kohvakan ja Kai Hyttisen tunnetuksi tekemä ”Flirtaten”, alkuperäisnimeltään ”Pour un flirt”.

Omien laulujen tekeminen oli Matilla ja Tepolla mielessä jo 1960-luvun puolivälissä. Ennen pitkää he rohkaisivat mielensä ja kävivät Helsingissä Toivo Kärjen luona esittelemässä omasta mielestään ”maailman parhaita biisejä”. Alkuvaiheessa omat kappaleet eivät löytäneet tietään Fazerin tuotantoon, mutta Kärki lupaili aloituskappaleeksi käännösiskelmää ”Spanish Eyes”, jonka Tuula Valkama suomensi nimellä ”Silmäsi odottavat minua”. Kappale meni Fazerilla kuitenkin vuonna 1967 Fredin levytettäväksi. Samaan aikaan Scandialla laulun taltioi Eino Grön. Samoihin aikoihin Kärki värväsi toisen veljesduon, Jouko ja Kosti Saaren, joiden ensimmäinen menestys oli vuonna 1968 levytetty ”Muisto vain jää”, käännöskappale sekin, mutta Saaren veljekset toteuttivat sen omaperäisenä voimalauluna. Kärki itse luotti enemmän italialaiseen kappaleeseen ”Bussa il vento”, josta tuli Juha Vainion sanoin ”Tahdon takaisin sen mikä meni pois”. Nytemmin unohdettu laulu oli Kärjen satsaus singlen A-puolelle, mutta yleisö ihastui B-puoleen ”Muisto vain jää”, joka säilyi kestopuosikkina. Nämä näkemyserot kuvastavat Toivo Kärjen vahvaa otetta suomalaisesta levytyskulttuurista, eikä hän oikein osannut nähdä, mihin suuntaan yleisön maku oli muuttumassa. Lopulta Kärjen tuotantopolitiikan kautta myös Matti ja Teppo saivat mahdollisuuden. Duon ensimmäinen single oli vuonna 1969 levytetty, Rafael Cardenasin sävellys ”Consuelo”, jonka Juha Vainio sanoitti nimellä ”Jos olet onnellinen”. B-puolelle painettiin saksalainen laulu ”Alle Schätze der Welt” nimellä ”Sinut kerran kun näin”. Samana vuonna kun Matti ja Teppo julkaisivat ensisinglensä, Seppo esiintyi Don Joséna George Bizet'n oopperassa *Carmen*.

Käännöskappaleet jatkuivat Matin ja Tepon seuraavalla singlellä vuonna 1970 (”Rakastuin kai rakkauteen”/”Teresa”), mutta ennen pitkää veljekset pääsivät omien kappaleiden pariin. Matti ja Teppo Ruohonen muistelevat, että Kärki oivalsi ”Kissankultaa”-sävellyksen potentiaalin.

Elokuussa 1970 Matti ja Teppo äänittivät kaksi Matin säveltämää kappaletta, ”Kissankultaa” ja ”Kai vielä muistat minut kerran”, joista edellisessä oli Fazerin luottosanoittajan Tuula Valkaman teksti, jälkimmäisessä Tepon sanoitus. Käytännössä tästä levytyksestä lähti liikkeelle Suomen tunnetuimman veljesduon suosio. Kappale nousi listoille nopeasti heti levytyksen jälkeen, ja kun yhdysvaltalainen *Billboard*-lehti toukokuussa 1971 esitteli Suomessa menestyneitä kappaleita, Matin ja Tepon laulu oli listalla kahdeksantena. Kun Matti ja Teppo vuonna 1973 osallistuivat Sopotin festivaaleille, kansainvälinen yleisö sai kuulla juuri tämän kappaleen. ”Kissankullasta” tuli hitti, jota veljekset ovat laulaneet keikoillaan nyt jo lähes puoli vuosisataa.

”Maailman tunnetuimmat turkulaiset veljekset”

Populaarimusiikissa laulajaduolla on ollut aina vankka asema, mutta erityisesti 1960-luvulla oli tarjolla monia esikuvia. Matin ja Tepon innoittajiin kuuluivat Righteous Brothers ja Simon & Garfunkel. Matin ja Tepon ohella Suomessa oli useita laulavia veljeksiä, kuten Babitzinin ja Raittisen veljekset. Duona lauloivat Jouko ja Kosti Saari, joiden ura jäi kuitenkin lyhyeksi Mattiin ja Teppoon verrattuna.

Joukon ja Kostin uran alkuvaiheet muistuttavat Mattia ja Teppoa niin voimalaulun kuin cover-kappaleiden suhteen, mutta vuodesta 1970 lähtien Matin ja Tepon uraa siviittivät omat sävellykset ja nimenomaan tuotteliaisuus uusien laulujen synnyttämisessä. Jouko Saari oli oman duonsa ykköslaulaja, ja Kosti yhtyi mukaan kertosaakeessa. Matilla ja Tepolla oli samanlainen roolijako: useimmiten Matti lauloi ykkösääntä.

Ruohosen veljesten ura on hämmästyttävän yhtenäinen nimenomaan duona. Suomen äänitearkisto ry:n tietokanta, joka ulottuu vuodesta 1901 vuoteen 1999, sisältää yhteensä 292 Matti Ruohosen esittämää kappaletta. Veljesten levytysura alkoi vuonna 1969, joten näissä luvuissa ovat kolmen vuosikymmenen aikana syntyneet äänitteet. Tällä aikavälillä Teppo Ruohosen levytyksiä on 289 kappaletta, lähes sama määrä kuin Matilla, ja valtaosa on nimenomaan yhteisesti toteutettuja duettoja. Kokonaismäärästä peräti 285 on Matin ja Tepon yhdessä esittämiä. Veljekset ovat esittäneet toisistaan erillään vain muutamia kappaleita. Tepon tuotannosta voi mainita yhdessä Keijo Paanasen kanssa toteutetun hengellisen kasettiäänitteen *Lauluja sinulle ja minulle* (1986). Matin laulut puolestaan sisältävät muun muassa duettoja Pirjo Suojasen kanssa *Jokamiehen suosikit* -levyllä (1978), jossa he tulkitsivat Dannyn ja Armin laulun ”Silloin vasta kaiken saan”. Näitä poikkeamia on kuitenkin hyvin vähän, sillä useimmiten veljeksiä kuultiin yhdessä.

Matin ja Tepon erityislaatuisuutta kuvastaa se, että heidän uransa lähti liikkeelle sellaisessa suomalaisen populaarimusiikin vaiheessa, jossa käännösiskelmien tuotanto hallitsi markkinoita. Hyvin nopeasti veljekset kuitenkin loivat sävellystensä kautta oman musiikillisen maailmansa, ja juuri niiden varaan ehtymätön suosio rakentui. Mattia ja Teppoa voi verrata muutamaa vuotta vanhempiin lauluntekijöihin, Jukka Kuoppamäkeen (1942–), jonka arvioidaan kirjoittaneet yli kaksi tuhatta kappaletta, ja Irwin Goodmaniin eli Antti Hammarbergiin (1943–1991), joka levytti yli 200 omaa sävellystään. Matin ja Tepon ikäpolveen kuuluu myös laulaja-lauluntekijä Hector eli Heikki Harma (1947–), jolla on ollut vahva vaikutus kotimaisen pop- ja rockmusiikin historiaan. Matin ja Tepon alkuperäistuotanto on levytysuran pituuden, säännöllisyyden ja volyymin näkökulmasta kuitenkin erityisen painava. Ennen 2000-luvun taitetta yhdessä laulamistaan 285 kappaleesta veljekset ovat säveltäneet 215 kappaletta. Näistä valtaosa, 182 kappaletta, on Matin ja 33 Tepon kynästä. Yhteisellä uralla Teppo on ollut ahkera sanoittaja, sillä lauluista 43 on hänen kirjoittamiaan. Matilta sanoituksia on vain kaksi. Jos määrällisen tarkastelun ulottaisi 2000-luvulle, luvut olisivat vielä suuremmat. Yleisradion arkiston Fono-tietokannassa, joka ulottuu tähän päivän asti, levytettyjä Matti Ruohosen sävellyksiä on 843 kappaletta. Tämä sisältää myös useaan kertaan levytetyt kappaleet. On lisäksi syytä muistaa, että Matti on säveltänyt uransa aikana paljon muillekin artisteille. Näistä tunnetuimpia kappaleita on varmaankin Rauli Badding Somerjoen ”Ja rocki soi” (1973), johon Teppo teki sanat.

Matin ja Tepon laulut ovat soineet ahkerasti niin kuuntelijoiden omissa levy- ja kasettisoittimissa kuin radiossakin. Yleisradiolla on tietokanta kaikesta soittamastaan musiikista vuosina 1990–2003. Tällä aikavälillä esimerkiksi ”Kaiken takana on nainen” soi 670 kertaa. Nämä soittokerrat kattavat paitsi Matin ja Tepon omat esitykset myös Sleepy Sleepersin tulkinnan vuodelta 1987 ja Jope Ruonansuun huumoriversion ”Kaiken takana (on piilossa)” (2002). Matin ja Tepon kappaleita on versioitu monin tavoin: esimerkiksi lahtelainen Rattle-yhtye on esittänyt medleynä rocksovituksia tunnetuimmista hiteistä. Silti tuntuu, että versiointia on niukemmin kuin kappaleiden määrästä ja suosiosta voisi päätellä. Matin ja Tepon hitit ovat levinneet ennen kaikkea heidän itsensä esittäminä, heidän tavaramerkkinään. Esimerkiksi läpimurtokappale ”Kissankultaa” (1970) olisi voinut hyvinkin tulla esitetyksi useampina versioina, mutta kappaleesta on käytännössä vain Paula Koivuniemen levytys vuodelta 1973. Juuri hittipotentialinsa vuoksi ”Kissankultaa” oli harvoja Matti Ruohosen sävellyksiä, joista syntyi englanninkielinen tulkinta. Yhdysvaltalainen laulaja-tuottaja-sanoittaja Warren Schatz kävi Suomessa etsimässä alkuperäissävellyksiä kansainväliseen käyttöön, ja haaviin tarttui myös ”Kissankultaa”, josta lopulta syntyi Chris Yorkin tulkitsema ”Songs of Joy and Peace” (Decca sd 5793) vuonna 1973. Singlen kääntöpuolelle päätyi Kärjen

”Siks oon mä suruinen” nimellä ”Tomorrow Comes Too Soon”. Schatzin käsien kautta suomalaisia kappaleita päätyi yllättäviin ympäristöihin: Irwin Goodmanin ”Ei tippa tapa” muuntui kappaleeksi ”I’ve Been Wonderin” (CBS 1405, 1973) ja Jukka Kuoppamäen ”Nuoruuden sävel” ilmestyi nimellä ”Same Sad Song” Schatzin romanialaisessa kokooma-LP:ssä (Electrecord Romania STM-EDE 01001) vuonna 1974.

Chris Yorkin ”Kissankultaa”-tulkinnasta riippumatta Matin ja Tepon uraa on tulkittu ennen kaikkea suomalaisena tarinana. Kun vuonna 2014 Samppalinnan kesäteatteri esitti Turussa kiistellyn musikaalin *Matti ja Teppo – The Turku Brothers*, Mattia näytellyt Sami Hintsanen totesi Yleisradion haastattelussa: ”Matin ja Tepon biisit voisivat olla vähän toisella tavalla sovitettuina rockia.” Matti Ruohosen sävellyksiä voidaan sovittaa ja tulkita tavoilla, jotka eivät ole sidottuja musiikin lajityyppeihin. Veljekset ovat nauttineet suosiota myös rockpiireissä, samaan tapaan kuin iskelmälaulajista Paula Koivuniemi ja Kari Tapio. Rajojen ylittymisestä kertoo niin ikään Matin ja Tepon vierailu JVG:n tuoreella videolla ”Matti & Teppo” (2017). Silti Matin ja Tepon kappaleet ovat olleet olennainen osa suomalaisen iskelmän runkoa 1970- ja 1980-luvuilla. Ne eivät ole heijastumia suomalaisesta iskelmästä vaan ovat nimenomaan luoneet ja muuttaneet käsitystä siitä, mitä on se musiikki, jota tanssilavoilla soitetaan. Suhtautumista Matin ja Tepon musiikkiin kuvastaa hyvin se tapa, jolla 1990-luvun alun maailmanmusiikkikeskustelussa sivuttiin kotimaista iskelmää. *Helsingin Sanomissa* Riitta Pietilä kritisoi marraskuussa 1991 maailmanmusiikki-ilmiötä siitä, että näemme helposti arvoa arkipäiväisessä silloin, kun katsomme sitä kauempaa, mutta emme välttämättä näe lähelle. Pietilä totesi: ”Suomalaiset Matti ja Teppo voitaisiin viedä keikalle Saudi-Arabiaan, jossa he ilman muuta edustaisivat suomalaista ’maailmanmusiikkia’: jos ja kun eksotismista tehdään ilmiön kantava määre, eihän maailmassa itse asiassa mitään muuta olekaan.” Kiinnostavaa tässä puheenvuorossa oli se, että kirjoittajan esimerkki ”tyypillisestä suomalaisuudesta” tai ”tavallisuudesta” oli nimenomaan Matti ja Teppo. Heidän musiikkinsa edusti suomalaisten arkipäivää, sitä äänimaisemaa, jossa me suomalaiset elämme ja joka muille voi näyttäytyä eksoottisena.

Suomalaisuuden lisäksi Matin ja Tepon uraan liittyy turkulaisuus, monessakin mielessä. Vaikka heidän musiikissaan ei viittauksia paikkoihin juuri olekaan, mediassa veljesten kotipaikkakunta nousee poikkeuksellisen voimakkaasti esiin. Tämä näkyy myös lukemattomissa Matti ja Teppo -vitseissä. Iskelmätähtien synnyinpaikat eivät itsessään tule kovinkaan usein mainittua tai lyö leimaansa artisteihin. Harvoin todetaan, että Markku Aro on kotoisin Mouhijärveltä, Paula Koivuniemi Seinäjoelta tai Kari Tapio Suonenjoelta. Mutta hyvin usein Matista ja Teposta puhuttaessa käy ilmi, että kyse on turkulaisuudesta. Jo uran alkuvaiheista lähtien turkulaisuus on

yhdistetty heihin vahvasti. He julkaisivat toukokuussa 1973 kappaleen ”Hei hei”, joka oli Matin sävellys ja Tepon sanoitus. Laulusta tehtiin televisiokäyttöön musiikkivideo, jossa laulajat kävelevät kesäisessä kaupungissa ja flirttailevat tytöille. Kauppatori ja Aurakatu näkyvät taustalla, kun t-paitaan sonnustautuneet nuoret miehet herättävät huomiota Turun kaduilla.

Matin ja Tepon varsinaissuomalaisuutta painotetaan myös 2000-luvun televisio-ohjelmissa. *Ajankohtainen kakkonen* toteutti kesällä 2009 Kesärenki-sarjaa, jonka aloitusjaksossa todettiin: ”Ajankohtaisen kakkosen kesärenki palaa taas ruutuun! Tahtia lyövät maailman tunnetuimmat turkulaiset veljekset Matti ja Teppo. Taivassalon mökillä riitti rengille hommia ja selvisi, kumpi veljeksistä on tällä kertaa pomo.” Lähetyksen alussa nähtiin, miten toimittaja Kati Leskinen laittoi Matin ja Tepon cd-levyn auton soittimeen ja lähti ajamaan ”Mä joka päivä töitä teen” -laulua hyräillen. Tuota pikaa kuvausryhmä oli Tepon mökillä Taivassalossa, ja aluksi keskusteltiin nimenomaan siitä, kumpi veljeksistä on pomo. Yhteisestä sopimuksesta pomo oli tällä kertaa Teppo, ja mökin kunnostus alkoi. Myöhemmin haastatteluosuudessa kesärenki kysyi veljeksiltä, milloin he jäävät eläkkeelle. Vastauksena veljekset lupasivat tulla keikalle vielä rollaattoreilla, ja Teppo vitsaili vanhuudenkeikasta ja heikentyvästä muistista: ”Anteeks, kumpi mää olen.” Ohjelma sinetöi veljesten turkulaisuuden kuvaamalla automatkaa Taivassalosta Turkuun ja veljesten esittämää, Tepon riimittelemää räppiä Aurajoen rannalla.

Tuottajana Turussa

Haastattelin Mattia ja Teppoa maaliskuussa 1991 MTR Music Oy:n tiloissa Turun Kaskenkadulla. Ruuhosen veljesten uran kannalta on merkityksellistä se, miten pitkään he ovat toimineet paitsi musiikin tekijöinä myös tuottajina ja musiikkialan yrittäjinä ja että tämä toiminta on tapahtunut nimenomaan heidän kotikaupungissaan Turussa. Haastattelin vuosina 1990–1991 useita muitakin suomalaisia artisteja, kun teimme Kari Kallioniemen kanssa ohjelmaa *Pop-Kalevala* Yleisradion Radiomafia-kanavalle. Silloin useassa haastattelussa tuli esille suomalaisen levytuotannon pääkaupunkikeskeisyys 1960-luvulla. Jouko ja Kosti Saarelle oli selvää, että jos menestystä mieli saada, oli muutettava Pohjanmaalta Helsinkiin. Matin ja Tepon haastattelussa ilmeni kuitenkin selkeästi, että olosuhteet Suomessa muuttuivat 1970-luvulla ja myös tuotannollinen toiminta oli paremmin mahdollista pääkaupungin ulkopuolella. Missään vaiheessa haastattelua ei ollut keskustelua siitä, että muuttaminen Helsinkiin olisi ollut Matille ja Tepon realistinen vaihtoehto. Vuonna 1991 Matti ja Teppo totesivat, ettei enää ole merkitystä, mistä laulaja tai bändi on kotoisin tai missä hän asuu. Studioita oli kaikkialla Suomessa. Haastattelun aikaan Suomessa elettiin

tietoyhteiskuntakeskustelun aikaa ja myös odotukset välimatkojen kumoutumisesta Internetin ansiosta olivat ajankohtaisia.

Musiikkimaailman monenkeskeistyminen oli Suomessa alkanut juuri niihin aikoihin, kun Matti ja Teppo aloittivat uraansa. Love Records oli perustettu vuonna 1966. Seuraavalla vuosikymmenellä Suomi-rockin ympärille syntyi oma maantieteensä, ja Poko Recordsin perustaminen Tampereelle vuonna 1977 oli yksi sen käännekohdista. Matti ja Teppo Ruuhonen perustivat oman tuotantoyhtiönsä jo aikaisemmin. Yhtenä innoittajana oli Jukka Kuoppamäen Satsanga Oy, joka oli aloittanut vuonna 1973 ja joka eli lopulta vain vuoteen 1979. Haastattelussa Matti ja Teppo kertoivat, ettei yrityksen perustaminen ollut heille helppoa tai itsestään selvää: työläisperheen lapsina heillä ei ollut kokemusta yritystoiminnasta vaan kaikki piti opetella alusta lähtien. Innostus kokonaisvaltaiseen musiikin tekemiseen, ja koko musiikillisen prosessin hallintaan, oli kuitenkin suuri.

Oy M & T-Tuotanto Ab -yrityksen perustaminen on merkitty Patentti- ja rekisterihallituksen aikakirjoihin 22. maaliskuuta 1974. Tämän jälkeen yritystoiminta on ollut Matti ja Teppo Ruuhosen uralla katkeamatonta. Vain yrityksen nimi on muuttunut. Vuonna 1984 nimi yksinkertaistui muotoon M & T Tuotanto Oy, ja vuonna 1987 se muuttui Matti ja Teppo Ruuhonen Oy:ksi. Rekistereissä nykyinen nimi MTR Music Oy on ollut 18. huhtikuuta 1990 lähtien.

Levymerkki M & t näki päivänvalon heti yrityksen perustamisen jälkeen vuonna 1974, tosin näyttäisi siltä, että M & t -merkillä julkaistuja levyjä olisi äänitetty jo vuoden 1973 puolella. Yrityksen monipuolista linjaa kuvastaa se, että sen ensimmäisiin tuotteisiin kuului Salomonin, eli Timo Silvennoisen, soolosingle (M & t mtp 1001, 1974). Salomon oli tehnyt uraa jo 1960-luvun lopulta, esiintynyt Jeesuksena Tampereen Työväenteatterin Jeesus Kristus Superstarissa ja herättänyt huomiota elokuussa 1973 lavastetulla hukkumiskuolemalla, kun Haukilahden uimarannalta Espoosta löytyi vain laulajalle kuulunut vaatemytty. Sittemmin selvisi, että Salomon lymysi *Hymy*-lehden perustajan Urpo Lahtisen saunamökissä. Matin ja Tepon tuottamana Salomon levytti uransa tunnetuimpiin kappaleisiin kuuluvan Elvis-hitin ”I Need Your Love Tonight” suomenkielisellä nimellä ”Mentiin seslonkiin”. B-puolella oli tuottajien oma kappale ”Valvoin koko yön”.

Musiikkibisneksen mahdollisuuksia 1970-luvulla lisäsivät uudet teknologiat. Single- ja LP-levyjen ohella C-kasetit tekivät kauppansa. M & T-Tuotanto ryhtyi nopeasti tuottamaan hittikokoelmia, joita myös muut yhtiöt tekivät. Satsangalla oli *Kesäkasetti*-sarja ja *Suomi soi* -LP-levyjen sarja, ja Fazerin legendaarinen *Finnhits* aloitti vuonna 1975. Matin ja Tepon vastaus oli *Hittiparaati*-sarja,

jonka ensimmäinen äänite ilmestyi niin ikään vuonna 1975 sekä LP:nä että kasettina. Kiinnostavaa *Hittiparaati 1* -levyssä on, että se kaiutti Matin ja Tepon omaa suosiota julkaisemalla uudelleen singlen ”Antaa mennä vaan”/”Nyt tunnen mitä rakkaus on”. Samalla se tulkitsi muiden yhtiöiden hittejä tuntemattomampien artistien esittämänä, mistä esimerkkinä ovat Erkki Liikasen tunnetuksi tekemät ”Meiä Veera” ja ”Evakkoreki”, jotka Hittiparaatilla tulkitsee Raevo Raenhold. Samalla hittikavalkadi antoi mahdollisuuden omiin kokeiluihin. Kokoelmalla oli Matin ja Tepon säveltämä ja sanoittama rockkappale, Kustaa-nimisen artistin ”Rokkilisko”, joka oli aiemmin julkaistu singlenä. B-puolella oli ollut Ruohosten kappale ”Vielä minut tunnetaan”, joka julkaistiin myöhemmin myös *Hittiparaati 2* -kokoelmalle. Kappaleissa on samaa henkeä kuin ”Ja rokki soi” -klassikossa. Myöhemmissä *Hittiparaateissa* – ja vuonna 1978 käynnistyneessä uudessa sarjassa *Jokamiehen suosikit* – rocklinjaa jatkoi muun muassa kokoonpano Saturnus.

Tulevina vuosina Matti ja Teppo tuottivat hyvin monipuolisesti suomalaista musiikkia, eri lajityyppejä. M & t:n levyillä lauloivat muun muassa Tarja Ylitalo ja Allan Tuppurainen, Finlanders ja Turuttaret, Eino Lehtinen ja Leo Luoto, Arto Nuotio ja Pertti Keihäs, VeePee Lehto ja Mika Sundqvist, Tuula Etola ja Heimo Mäntynen. Tuntuu, että 1970- ja 1980-lukujen aikana Matti ja Teppo koettivat myös rajojaan. Tätä edusti muun muassa gospel-yhtye Heureka esikois-LP (M & t tglp 1001) vuonna 1987. Ruohosen veljekset osallistuivat vahvasti myös Bogart Co.:n uran rakentamiseen muun muassa julkaisemalla singlen ”All the Best Girls”/”Love Tonic” vuonna 1985.

Tuottajauran kokeileva vaihe päättyi, kun M & t -levymerkki siirtyi vuonna 1988 Musiikki-Fazerin haltuun, mutta veljekset jatkoivat pian tuotantoa MTR-merkin alla. Omien levyjensä lisäksi Matti ja Teppo ovat tuottaneet sellaisia artisteja kuin Sebastian Ahlgren, Eurooppa 3, Tauski Peltonen ja Jukka Raitanen. Turkulaisen popin historiaan MTR Music vaikutti esimerkiksi tuottamalla Eurooppa 3:n esikoissinglen ”Älä unohda minua” (1989) sekä yhtyeen kaksi ensimmäistä LP-levyä *Kosketuksia* (1989) ja *Sateenkaaren alla* (1991).

Vahva tuotannollinen ote on epäilemättä ollut myös Matin ja Tepon omien esitysten suosion salaisuus. He ovat samanaikaisesti musiikin alkutuottajia ja raaka-aineiden jalostajia. Esiintyjinä he ovat saaneet jotakuinkin kaiken mahdollisen, 31 kultalevyä, kahdeksan platinal levyä ja kolme tuplaplatinal levyä, joista viimeisin vuonna 2013.

Lähteet ja kirjallisuus

Matti ja Teppo Ruohosen haastattelu 21.3.1991 (Tekijä).

Matille ja Tepolle Iskelmä-Finlandia, *Turun Sanomat* 30.7.2004.

Matti ja Teppo – sekä Seppo! Onko hän veljessarjan kovin laulumies?, *Ilta-Sanomat* 30.7.2015.

Matti ja Teppo – Turun oma Blues Brothers, *Yle Uutiset* 16.6.2014, [<https://yle.fi/uutiset/3-7294484>]. Haettu 31.5.2017.

Niiniluoto, Maarit: *Toivo Kärki – Siks oon mä suruinen*. Tammi, Helsinki 1982.

Patentti- ja rekisterihallituksen tietokanta, [<https://www.prh.fi/fi/index.html>]. Haettu 31.5.2017.

Pietilä, Riitta: Voiko musiikki devalvoida?, *Helsingin Sanomat* 20.11.1991

20 Greatest Duos of All Time: The two-live crews who perfected the pair, *Rolling Stone* 17.12.2015.

Salmi, Hannu: ”Mä joka päivä töitä teen”. Suomalaisen iskelmän työläinen 1950-luvulta 1980-luvulle, Naurava työläinen, naurettava työläinen. Teoksessa *Näkökulmia työväen huumoriin*. Toim. Joni Krekola, Kirsti Salmi-Niklander ja Johanna Valenius. Väki Voimakas 13. Työväen historian ja perinteen tutkimuksen seura, Saarijärvi 2000, 200–219.

Yleisradion televisioarkiston tietokantahaku (Eva Lintunen), 30.5.2017.